

2022 Yılı İdari Yargı Bülteni

Av. Arb. Alper Uzun
Av. Duygu Öner Ayçiçek
Av. Tolga Sevinir
Stj. Av. Senem İmamoğlu

Giriş

Bu bültende 2022 yılında Anayasa Mahkemesi ve Danıştay tarafından verilen kararlar incelenmiş ve bu iki mahkemenin, önceki içtihatlarını vurguladığı veya yeni içtihat oluşturduğu kararları derlenmiştir. Bülten, Anayasa Mahkemesi'nin ve Danıştay'ın yıl içerisinde verdiği tüm kararları içermemektedir.

Mahkemelerce yıl içinde verilen diğer kararlar için **Anayasa Mahkemesi** ve **Danıştay**'ın internet siteleri ve diğer açık kaynaklara başvurabilirsiniz.

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi'nin ("AYM") Etkin Soruşturma Yürütülmediği Gerekçesiyle Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda bir yolcu treninin raydan çıkması sonucu meydana gelen ölüm olayı nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[1] Başvurucular, ceza yargılamasının on yıldır devam ettiği, sorumluların cezalandırılmadığı ve mağduriyetlerinin giderilmediğinden bahisle, yaşam, adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini iddia etti. Anayasa Mahkemesi yaşam hakkı kapsamında devletin pozitif ve negatif yükümlülüklerinin olduğunu, bağımsız ve etkili bir soruşturmanın devlete yüklenen pozitif yükümlülükler arasında yer aldığını, demiryolu taşımacılığı faaliyetinin doğası gereği riskler barındırdığını ve devletin bu riskleri bertaraf etmek adına önlem alması gerektiğini, sorumluların cezasız kalması caydırıcılığı sağlayamadığından etkili ceza soruşturması yürütme yükümlülüğünü zedeleyeceğini ortaya koydu.

Yapılan değerlendirme sonucunda, somut olayda devletin demiryolu taşımacılığının barındırdığı riskleri bertaraf etmek adına gereken önlemleri almadığı, deliller süratle toplanarak sorumlular belirlenmiş olsa da gerekli üstyapı, teknik donanımı sağlama ve denetim konularında kusurları olduğu değerlendirilen kamu görevlileri hakkında açılan bir ceza davası bulunmaması nedeniyle etkin bir soruşturmanın yürütülmediği gerekçesiyle başvurucuların yaşam hakkının ihlal edildiğine karar verildi.

Devlete Ait Pozitif Yükümlülüklerin Gereği Gibi Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda yangında yaralanıp akabinde vefat eden çocukların tıbbi müdahalesinde gereken korumanın sağlanmaması, yangına müdahalede gerekli önlemlerin alınmaması ve olayla ilgili tazminat davasının makul sürede sonuçlanmaması nedeniyle yaşam ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği iddialarını değerlendirdi.^[2]

Başvurucular çocuklarının itfaiye ve sağlık hizmetinin sunumundaki eksiklik ve hatalar sonucu öldüğünü, itfaiyenin olaya geç müdahale ettiğini, tıbbi açıdan yetersiz ambulansla nakledildiklerini, tam yargı davasının usul yükümlülüğüne aykırı olarak süratle sonuçlandırılmadığını ve bu nedenle yaşam, etkili başvuru ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini iddia ettiler. Anayasa Mahkemesi ilgili kararda yaşam hakkının kapsamında devletin pozitif ve negatif yükümlülüklerinin olduğunu, devletin yaşam hakkına yönelik tehdit ve risklere karşı koruyucu ve yasal önlemler almakla yükümlü olduğunu ortaya koydu.

Yapılan değerlendirme sonucunda, yargılamanın makul bir sürede sonuçlandırılmaması, somut olayın tüm yönleriyle araştırılmaması ve tüm ilgililerin hasım konumuna alınmaması, Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği seviyede derinlik, zen ve süratle bir inceleme yapılmaması nedeniyle devlete ait pozitif yükümlülüklerin gereği gibi yerine getirilmediği, yaşam hakkının bu yönüyle ihlal edildiği kanaatine ulaşıldı.

Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma ve Geliştirme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda psikolojik taciz nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[3]

Başvurucu, daha önce herhangi bir psikolojik sorunu olmamasına rağmen yaşadığı olaylar nedeniyle tedavi görmek zorunda kaldığını, yürütülen soruşturmalar sonucunda kendisine dokuz farklı disiplin cezası uygulandığını ve bunların yargı yoluyla iptal edildiğini belirterek süreç içinde doçentlik ve profesörlük başvurusu yapamadığını, ayrıca doktora tezinin iptal edilip doktor unvanının alındığını ve yeniden atanmamak suretiyle görevine son verildiğini, bunun öncesinde de baskılarla istifa etmeye zorlandığını ifade etti. İleri sürdüğü olaylar bağlamında kendisine sürekli ve sistematik bir şekilde psikolojik taciz uygulandığını, bu hususta açtığı tam yargı davasının reddedildiğini vurgulayan başvurucu, özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürdü.

Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu idari işlemlerin başvurucunun yaşamına etkisi bakımından katlanılamaz bir ağırlık ve yoğunluk derecesine ulaştığı, başvurucunun açtığı tam yargı davasının reddedilmesi nedeniyle manevi zararlarının tazmin edilemediği sonucuna ulaştı. Kamusal makamlar tarafından etkili önlemler alınmaması ve yürütülen tam yargı davasında derece mahkemelerince ulaşılan sonuçların ilgili ve yeterli gerekçeler içermemesi nedeniyle kamusal makamların pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği kanaatine varılarak, Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğine karar verildi.

Mülkiyet Hakkına Yapılan Müdahalenin Kanuni Dayanağının Olmadığına ve Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi, bu kararda binanın yıkımına yetkisiz makam tarafından karar verilmesi sebebiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[4]

Başvurucular, Belediye Encümeninin 1998 tarihli kararında sadece inşaatın ruhsata aykırı büyütülen kısımlarının yıkılmasına karar verildiği hâlde Belediye Başkanı'nın anılan kararın uygulanması kapsamında inşaatın tamamının yıkılması yönünde aldığı kararın yetki yönünden hukuka aykırı olduğunu, yetkisiz bir makam tarafından yıkım kararı verilmesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini, kanun koyucu tarafından belirlenen usule aykırı olarak yıkım kararı verildiği yolundaki iddianın derece mahkemelerince karşılanmamasının gerekçeli karar hakkını, natamam yapının metruk olduğu kabulü üzerinden hüküm kurulmasının ve binanın ruhsata uygun hâle getirilmesinin mümkün olduğu yönündeki Belediye yazılarının dikkate alınmamasının ise adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürdü.

Anayasa Mahkemesi, Belediye Encümeninin yıkım kararında tüm yapının değil, ruhsat ve projeye aykırı olarak bazı bloklarda yapılan büyümelerin yıkılmasına karar vermesi, Belediye Başkanı'nın ise yapının tamamının yıktırılması için arsa maliklerine izin vererek encümenin verdiği yıkım kararının kapsamını aşması, Kanun'un Belediye Başkanı'na asayiş nedeniyle natamam binaları yıkmaya yetkisi vermemesi ve sair gerekçelerden hareketle, başvurucuların inşa ettiği yapının bütünüyle yıktırılması konusunda arsa sahiplerine izin verilmek suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının olmadığına ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

Uygulanan Yaptırımın Orantısız Olması ve Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olmaması Nedeniyle Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda izinsiz ve yasaklama kararlarına aykırı olarak gösteri ve eylemlere katılan sendika üyelerinin idari para cezasıyla cezalandırılmasının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiği iddiasını değerlendirdi.^[5]

Başvurucu, Sendika tarafından alınan karar doğrultusunda gerçekleştirilen sendikal etkinlik nedeniyle Sendikanın üye ve yöneticilerinin idari para cezası yaptırımına tabi tutulduğunu ve bu durumun sendikalar için caydırıcı nitelikte olduğunu belirterek ifade ve örgütlenme özgürlüğü, sendika hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini ileri sürdü.

Anayasa Mahkemesi, uygulanan idari yaptırımın başvuruçuların demokratik tepkisini etkin bir şekilde dile getirmesi önünde bir müdahale teşkil ettiği, idarenin izin vermeme ve yasaklama kararlarının somut olayın koşulları tam olarak değerlendirilmeden verildiği ve kamu otoritelerinin kamu düzeninin bozulduğu ya da bozulma tehlikesinin varlığını OHAL şartlarıyla bağlantılı ve olgulara dayalı olarak ortaya koyamadıkları, bu nedenle uygulanan yaptırımın orantısız olduğu ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı gerekçeleriyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

Mülkiyet Hakkı ile Kamu Yararı Arasındaki Adil Dengenin Başvurucu Aleyhine Bozulduğu Gerekçesiyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda orman sınırları içinde kaldığı kesinleşmiş orman kadastro sonucunda tespit edilen tapulu taşınmaz için tazminat ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[6]

Başvurucu, taşınmazın 2.680 m²lik kısmının tapuda şeklen adına kayıtlı olsa da kesinleşmiş orman kadastro sonucunda orman olarak tespit edilmiş olması sebebiyle tapunun hukuki değerini yitirdiğini ve orman vasfında olması sebebiyle tapuya bağlanması hukuken mümkün bulunmayan bir taşınmaz için tapu oluşturulmasının kadastro işleminin hatalı yapıldığını gösterdiğini ifade etti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") kararlarına atıfta bulunan başvuruçuların taşınmazın orman niteliğinde olduğu gerekçesiyle mülkünden tazminatsız olarak yoksun bırakılmasının mülkiyet hakkının ihlaline yol açtığını ileri sürdü.

Yapılan değerlendirme sonucunda, hatalı kayıt oluşturan idare tarafından malike herhangi bir tazminat ödenmeksizin taşınmazın orman olarak tespit edildiği ve malikin tasarruf yetkisinin kısıtlandığı, oysa kamusal külfetin tamamıyla mülk sahibine yüklenemeyeceği, kanun koyucunun buna uygun çözüm yolları bulması gerektiği, tapunun iptal edilmesi karşılığında tazminat ödenmesinin başvuruçuya yüklenen külfeti hafifletecek ve kamu yararı ile bireysel menfaatlerin dengelenmesini

sağlayacak önemli bir araç olduğu, somut olayda başvurucuya tazminat ödenmemesini makul gösterebilecek istisnai bir durumun varlığından da söz edilemeyeceği tespitlerine dayanılarak müdahalenin başvurucuya aşırı bir külfet yüklediği ve mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin başvuru aleyhine bozulduğu gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verildi.

İcra Edilebilir Bir Alacağın Kamu Kuruluşlarınca Ödenmemesinin Mülkiyetin Barışçıl Yararlanma Hakkına Müdahale Teşkil Ettiğine Dair AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda bir kamu kurumu aleyhine başlatılan icra takibinde alacağın ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[7] Başvurucu, üniversite nezdindeki hak ediş alacaklarının tahsili amacıyla üniversite aleyhine yürüttüğü ilamsız icra takibine itiraz edilmemesi üzerine takibin kesinleşmesine karşın kamu mallarının haczinin mümkün olmaması nedeniyle haciz talebinin sonuçsuz kaldığını, borçlu üniversitenin üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının da devlet malı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve üniversiteden olan alacağına kavuşamadığını belirterek eşitlik ilkesinin, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürdü.

Yapılan değerlendirme sonucunda Anayasa Mahkemesi, önceki kararlarında da vurguladığı üzere, icra edilebilir bir alacağın kamu kuruluşlarınca ödenmemesi veya ödenmesinin uzun sürmesinin mülkiyetin barışçıl yararlanma hakkına müdahale teşkil ettiği, bu müdahale nedeniyle oluşan belirsizliğin mülkiyet hakkının ihlaline neden olduğu, somut olayda da şirketin icra edilebilir nitelikteki kesinleşmiş alacağının idare tarafından kabul edilmesine rağmen yedi yılı aşkın süredir ödenmemesinin mülkiyet hakkının ihlali niteliğinde olduğuna karar verdi.

Başvuru Konusu İdari Yaptırımın Zorlayıcı Bir Toplumsal İhtiyaca Karşılık Geldiğinin İlgili Ve Yeterli Gerekçelerle Ortaya Konulamadığı Gerekçesiyle Örgütlenme Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi bu kararda başkanı olduğu derneğin işletme belgesiz seyahat acentalığı faaliyetinde bulunduğu gerekçesiyle başvuru hakkında idari para cezası uygulanması nedeniyle örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasını değerlendirdi.^[8] Başvurucu, başkanı olduğu derneğin sportif amaçlı düzenlediği gezi ve yürüyüşün kar amacı gütmeyen amatör bir faaliyet olduğunu ve ortak paylaşım esasına

göre Dernek üyeleri ile sporcuları arasında gerçekleştirildiğini belirterek uygulanan idari para cezasının örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiğini, denetim ekiplerinin düzenlediği tutanağın kendisine verilmediğini, itirazlarının tutanağa geçirilmediğini ifade ederek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini, ve Kanun'da suç olmadığı halde hakkında verilen idari para cezası kararının mahkemece onaylanmasının suç ve cezaların kanuniliği ilkesini ihlal ettiğini ileri sürdü.

Yapılan değerlendirme sonucunda, örgütlenme özgürlüğü kapsamındaki faaliyetlere müdahale edilirken, bu özgürlüğün kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan, korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığının somut olgulara dayalı olarak gösterilmesi gerekliliği vurgulanarak, kuruluş amacı üyeleri arasında doğa sporlarını yaymak ve kültürel geziler düzenlemek olan başvuruya konu Derneğin kuruluş tüzüğü çerçevesinde gerçekleştirdiği bir gezinin ilgili kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiğinin ve idari yaptırımın zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiğinin ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulmadığı gerekçelerinden bahisle, örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verildi.

İmar Mevzuatında Öngörülen Dava Açma Süresinin Başlangıcına Dair Kuralın Bireyin Hakları ile Kamu Yararı Arasındaki Makul Dengenin Gözetildiği Gerekçesiyle Anayasa'ya Uygun Olduğuna İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi, Bursa 2. İdare Mahkemesi'nin 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinin (b) bendine 7221 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle eklenen "...veya *parselasyon planları*..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptaline karar verilmesi talebini değerlendirdi.^[9]

Başvuruda; idari işlemlere karşı açılacak davalar için hak düşürücü sürelerin öngörülebileceği, ancak bunun ölçülü olması, temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunmaması gerektiği, mülkiyet hakkına ilişkin idari işlemlere karşı açılacak davalarda ilgili hak sahibinin bilgisine girmeyen işlemler için genel bir hak düşürücü süre öngörülmesinin mülkiyet hakkına ölçüsüz bir müdahale teşkil ettiği, ilgili kişinin parselasyon işlemini öğrenemediği durumlarda parselasyon işleminin kesinleşmesinden itibaren beş yıllık sürenin geçmiş olması nedeniyle dava hakkını kaybetmesinin mahkemeye erişim hakkını kısıtladığı belirtilerek, kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürüldü.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, söz konusu kuralın tereddüde yer bırakmayacak şekilde açık ve net olarak düzenlendiği, parselasyon planları mahiyeti gereği yüzlerce/binlerce kişiyi ilgilendirdiğinden parselleme yapılan yerdeki tüm taşınmazların mülkiyetine ilişkin belirsizliklerin bir an önce giderilmesi amacına matuf olduğu, posta yoluyla şahsen tebliğ dışındaki tebliğ yöntemlerinin de Anayasa'nın 125. maddesine uygun olduğu gerekçelerinden hareketle kuralın Anayasa'nın 125. maddesine aykırı olmadığı kabul edildi. Anayasa Mahkemesi ayrıca, imar planlarının ve imar uygulamalarının sürüncemede kalmaması, böylece mülkiyet hakkına dair belirsizliklerin ortadan kaldırılması ve idari işlemlerin istikrarının sağlanması için getirilen kuralın kişilerin daha sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamalarını temine yönelik anayasal anlamda meşru amaca dayandığını, parselasyon planlarının mülkten yoksun bırakma sonucuna yol açmadığını, planların kesinleşmesi için bir ay süreyle ilgili idarede asılması ve duyurulması gerektiğini ve kesinleşme tarihinden itibaren her halde beş yıl içinde dava açılabileceğini, bu nedenlerle işlemlerin bir an önce sonuçlandırılması için ihtiyaç duyulan dava açma süresinin başlama tarihine dair belirlenen usulün dava açmayı aşırı derecede zorlaştırmayacağını ifade ederek bireyin hakları ile kamu yararı arasındaki makul dengenin gözetildiğinden bahisle kuralın Anayasa'nın 13. ve 36. maddesine aykırı olmadığına ve itirazın reddine karar verdi.

Oybirliği ile alınmayan karara ilişkin karşı oylarda, dava açma süresinin mahkemeye erişim hakkı bakımından getirdiği sınırlamanın bireylerin sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı bakımından meşru amacı olduğu söylene de müdahalenin orantısız olduğu, parselasyon planlarının bir ay boyunca ilgili idarede asılmasının planların bir an önce uygulamaya konulması bakımından gerekli olduğu ancak kişilerin yargı yoluna başvurabilmesi için planların muhataplara tebliğ edilmesinden vazgeçilmesini gerektiren bir zorunluluğun olmadığı vurgulandı.

Özelleştirilen Limanlara İlişkin Sözleşme Sürelerinin Kırk Dokuz Yıla Uzatılmasına Olanak Tanıyan Kuralın Anayasa'ya Aykırı Olduğuna Dair AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi ("TBMM") üyelerinin 7350 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 4046 sayılı Kanun'a eklenen, özelleştirilen limanlara ilişkin sözleşme sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılmasına olanak tanıyan geçici 30. maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptaline karar verilmesi talebini değerlendirdi.^[10] Başvuruda; dava konusu kuralla işletme hakkı verilmesi yoluyla kırk dokuz yıldan daha

az süre ile özelleştirilen limanlara ilişkin sözleşme sürelerinin ihalesiz olarak kırk dokuz yıla kadar uzatılmasına imkan tanındığı, sözleşme sürelerinin sonunda yeni ihaleler yapılmaksızın sözleşme sürelerinin uzatılmasının devleti zarara uğratacağı, kuralın sözleşme özgürlüğünün kullanılması bakımından eşitsizliğe yol açtığı, zira sözleşmelerin tarafı olan kişiler lehine bir durum yaratıldığı belirtilerek, kuralın Anayasa'ya aykırılığı ileri sürüldü.

Yapılan değerlendirme sonucunda, sözleşme süresinin sonunda yeniden özelleştirmeye konu olabilecek limanların sürecin dışına çıkarılarak katılımcılar arasında rekabet süreci uygulanmadan dolayı olarak özelleştirilmeleri imkanının ortaya çıktığı, yalnızca halihazırda özelleştirme sözleşmesinin tarafı olan kişilere ek sözleşme yapma imkanı tanınmışken sözleşmenin tarafı olmayan kişilerin sözleşme süreleri sonunda sözleşme yapma imkanından yoksun bırakıldığı, sözleşme özgürlüğüne söz konusu kural ile getirilen sınırlamanın devletin liman hizmetlerinin sağlıklı ve düzenli işlemesinin sağlanması ve geliştirilmesi yükümlülüğü bağlamında Anayasa'da öngörülen sınırlama sebeplerine uygun olduğu, ancak sözleşmenin kırk dokuz yıla kadar uzatılması imkanı ile özelleştirmeye taraf olabileceklerin mevcut sözleşmelerin tarafları ile sınırlandırılmış olduğu, istekli olan başkaca kişilerin sürece dahil olmasının engellendiği ve bu nedenlerle özelleştirmede hakim olması gereken serbest rekabet ve eşitlik ilkeleri ile bağdaşmayan bir sonucun ortaya çıktığı ve ölçüsüz olduğu kabul edilerek söz konusu geçici maddenin iptaline karar verildi.

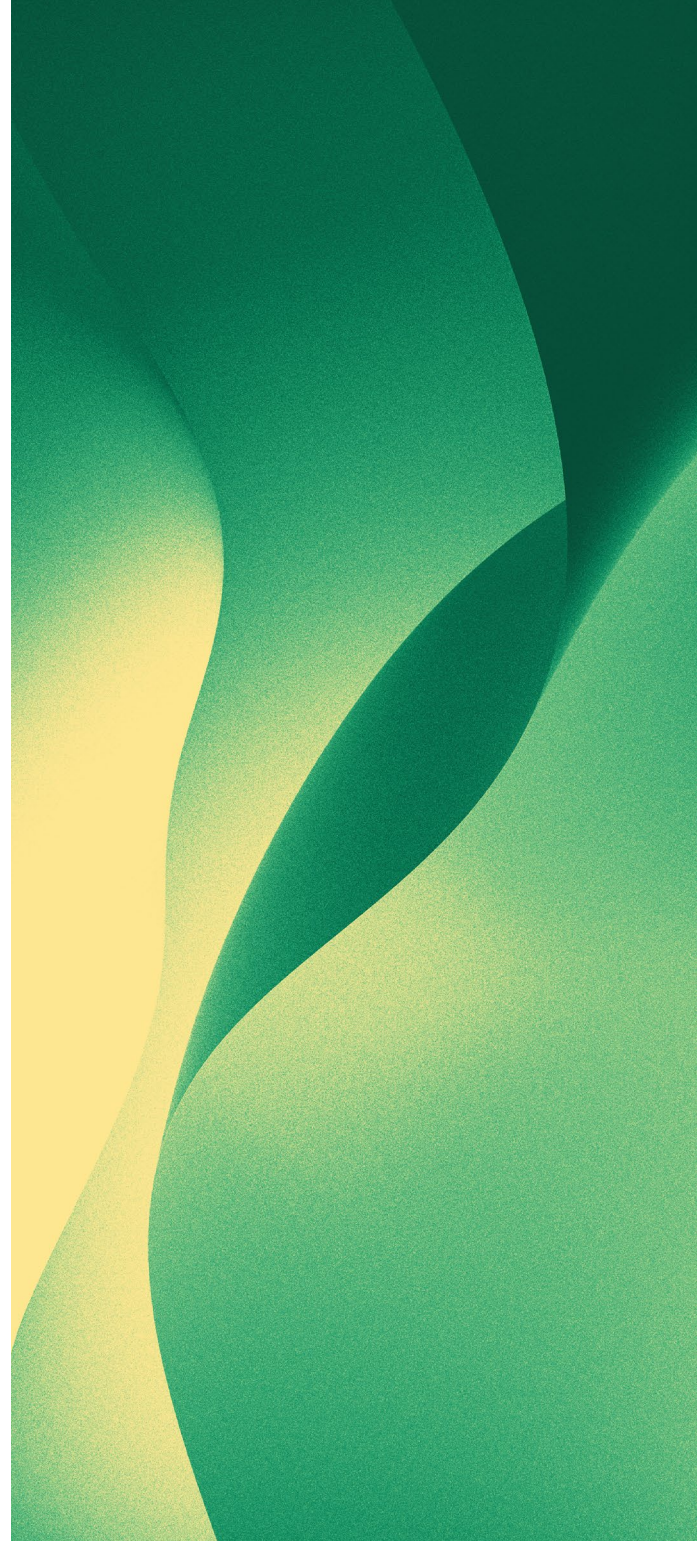
CBK Kapsamında Hazine'nin Özel Şirketlere İştirak Etmesine İmkan Tanıyan Kuralın Anayasa'ya Uygun, Hazine ve Maliye Başmüfettişleri, Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcılarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Kural ile MASAK'a "Her Türlü Bilgi ve Belgeyi İsteme" Yetkisi Veren Kural'ın ise Anayasa'ya Aykırı Olduğuna İlişkin AYM Kararı

Anayasa Mahkemesi, 43 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ("CBK") ile; (1) numaralı CBK'nın 217. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) bendine eklenen "...ve Hazinenin Cumhurbaşkanı kararı ile yurtiçindeki ya da yurtdışındaki şirketlere iştirak etmesini sağlamak," ibaresinin, eklenen 227/B maddesinin (4) numaralı fıkrasının "...hazine ve maliye başmüfettişleri, müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve sorumlulukları ile..." bölümünün, değiştirilen 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (m) bendinin ve geçici 1. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptaline karar verilmesi talebini değerlendirdi.^[11]

Başvuruda; Hazine'nin özel şirketlere iştirak etmesine imkan tanıyan kuralın kanunda açıkça düzenlenen konulardan olduğu, özel mülkiyetin ancak kanunla sınırlanabileceği, bu hususun CBK ile düzenlenemeyeceği, hazine ve maliye başmüfettişleri, müfettişleri ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının Anayasa'nın 128. maddesi gereği kanunla düzenlenmesi gerektiği, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konularda CBK çıkarılamayacağı, (1) numaralı CBK'nın 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (m) bendi bakımından Mali Suçları Araştırma Kurulu'na ("MASAK") kişisel verileri de içeren geniş bir alanda bilgi toplama yetkisi verilmesinin hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu ve konunun CBK ile düzenlenemeyeceği ileri sürüldü.

i. Hazine'nin Özel Şirketlere İştirak Etmesine İmkan Tanıyan Kuralın Anayasa'ya Uygun Olduğuna İlişkin Değerlendirme

Hazine'nin şirketlere iştirakinin devletleştirme olarak nitelendirilmeyip sözleşme hükümleri çerçevesinde ekonomik ve iktisadi bir faaliyetin gerçekleştirilmesi amacıyla şirkete katılmayı ifade ettiği, bu nedenle Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken alanda kalmadığı, Hazine'nin şirketlere iştirakinin 233 sayılı KHK'daki düzenlemelerden farklılık arz ettiği, iştirak kapsamında alınacak kararların ve işlemlerin açık, anlaşılır ve uygulanabilir olduğu sonucuna varıldı. Karşı oylarda ise, kuralın Cumhurbaşkanının hangi durumlarda, hangi

kriter ve şartlara uyularak Hazine'nin şirketlere iştirak etmesine karar vereceğine ilişkin herhangi bir açıklık veya belirlilik getirmediği, iştirak öncesi ve sonrasına dair usul ve esasları düzenlemediği, bu nedenle belirlilik ilkesine aykırı olduğu vurgulandı.

ii. Hazine ve Maliye Başmüfettişleri, Müfettişleri ve Müfettiş Yardımcılarının Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Kuralın Anayasa'ya Aykırı Olduğuna İlişkin Değerlendirme

CBK'nın 227/B maddesinde düzenlenen kısım ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 128. maddesi gereği memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkileri ile hak ve yükümlülüklerinin kanunla düzenleneceğini, hazine ve maliye başmüfettişleri, müfettişler ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının da münhasıran kanunla düzenlenmesi gerekli konulardan olduğunu belirterek CBK ile getirilen kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna vardı. Karşı oyda ise, bakanlık dahiline yer alacak birimlerin neler olduğunun belirlenmesinin teşkilat kurma işleminin doğal parçası olduğu, bir teşkilatı kurmaya yetkili olan idarenin aynı zamanda o teşkilatı düzenlemeye de yetkili olduğu, bakanlıkların görev ve yetkilerinin de CBK ile düzenlenebileceği, bu nedenle söz konusu bölümün Anayasa'ya aykırı olmadığı ifade edildi.

iii. MASAK'a "Her Türlü Bilgi ve Belgeyi İsteme" Yetkisi Veren Kural'ın Anayasa'ya Aykırı Olduğuna İlişkin Değerlendirme

CBK'nın 231. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (m) bendi yönünden yapılan değerlendirmede Anayasa Mahkemesi, kişisel verilerin korunması hakkının Anayasa ile güvence altına alındığını ve bu konuda CBK ile düzenleme yapılmasının mümkün olmadığını vurgulayarak maddede öngörülen kuralın yalnızca teşkilatlanma ile kurumsal yapı ve işleyişin düzenlenmesinden ibaret olmayıp MASAK'a "her türlü bilgi ve belgeyi isteme" yetkisini verdiğini, istenecek bilgi ve belgelerin doğrudan kişisel verilere ilişkin olduğunu belirtti ve kuralın Anayasa'ya aykırı olduğuna karar verdi. Karşı oyda ise kurumlarca bilgi talebinin CBK'nın belirlediği görev ve yetkilerin yerine getirilebilmesinin doğal ve zorunlu sonucu olduğu durumlarda kişisel veriler bakımından Anayasa'ya aykırılık olmayacağını belirten Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesinin yanlış olduğu vurgulandı.

Danıştay Kararları

E-Posta Yoluyla Yapılan Bildirimlerin Tebligat Kanunu Uyarınca Tebligat Sayılmayacağına İlişkin Danıştay Kararı

Danıştay 8. Dairesi, e-posta yoluyla yapılan bildirimlerin Tebligat Kanunu uyarınca tebligat sayılıp sayılmayacağını değerlendirdiği kararında, e-posta yoluyla yapılan bildirimlerin Tebligat Kanunu'na uygun olmadığı, faks, telefon veya bilgisayar aracılığıyla gönderilen mesajların (kısa mesaj, elektronik posta) her ne kadar elektronik ortam yoluyla iletilmiş olsa da elektronik tebligat olarak adlandırılmaması gerektiği gerekçesiyle dava açma süresinin davacının dava konusu idari işleme karşı idareye başvurduğu tarihte başladığı sonucuna vararak süre aşımı nedeniyle davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında ve söz konusu kararı hukuka ve usule uygun bularak istinaf istemini reddeden Bölge İdare Mahkemesi kararında isabet bulunmadığına karar verdi.^[12] Davacının ücretsiz izin bitim tarihinde göreve başlamaması gerekçesiyle görevden çekilmiş sayılacağına dair idari işlemin iptali davasında İdare Mahkemesi, davacının görevinden çekilmiş sayıldığına dair işlemde şahsi mail adresine gönderilen e-posta ile haberdar edildiği, ancak öğrenme tarihinden itibaren süresinde idareye başvurmadığı ve dava açmadığı gerekçesiyle davayı süre aşımı yönünden reddetmişti.

Danıştay'ın TEİAŞ'ı Özelleştirme Kapsamına Alan Cumhurbaşkanı Kararı'nın Özelleştirme İlkelerine Uygun Olduğu Gerekçesiyle Hukuka Uygun Bulmasına Dair Kararı

Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi'ni ("TEİAŞ") özelleştirme kapsamına alan ve halka arza yönelik olarak özelleştirmeye hazırlık işlemlerine tâbi tutan 4222 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'nın hukuka aykırılığı nedeniyle iptalinin talep edildiği davada^[13], TEİAŞ'ın 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 18. maddesinde özelleştirmeye konu kuruluşlar arasında sayılmadığı, bu nedenle Cumhurbaşkanı Kararı'nın yetki ve konu unsurları bakımından hukuka aykırılık teşkil ettiği; TEİAŞ'ın ne kadarlık bir kısmının özelleştirme kapsamında olduğu, hangi amaçla özelleştirme yapılacağı, hazırlık işlemlerinin neler olduğu gibi esaslı unsurlara ilişkin hiçbir belirleme yapılmadığı gerekçesi ile ilgili Cumhurbaşkanı Kararı'nın hukuk devleti ile idarenin güvenilirliği ilkelerine aykırı olduğu ileri sürüldü.

Danıştay 13. Hukuk Dairesi, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 4046 sayılı Kanun'da sayılan kuruluşların hangi yöntemle özelleştirileceğine dair görevlerinin Cumhurbaşkanı'na devredildiğini, dava konusu kararda yetki yönünden hukuka

aykırılık bulunmadığını belirtti. Ayrıca, 4046 sayılı Kanun'da iktisadi devlet teşekküllerinin özelleştirilebileceğinin belirtildiğini, sonradan çıkarılan 6446 sayılı Kanun'da da TEİAŞ'ın özelleştirilemeyeceğine dair herhangi bir kuralın bulunmadığını ifade eden Danıştay, TEİAŞ'ın özelleştirilmesinin önünde herhangi bir engel bulunmadığını, dava konusu kararın 4046 sayılı Kanun'un genel gerekçesine, Kanun'da belirtilen ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlama amaçlarına ve özelleştirme ilkelerine uygun olduğunu ve bu nedenlerle kararın hukuka aykırı olmadığını kabul etti. Karara karşı verilen karşı oyda, 703 sayılı KHK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce özelleştirme kapsam ve programına alınmış olan kuruluşlara ait devam eden işleri sonuçlandırmak konusunda Cumhurbaşkanlığı'na verilen geçici ve sınırlı yetkinin, ilgili tarihten sonra Özelleştirme Yüksek Kurulu'na ait görev ve yetkileri kapsayacak şekilde genel ve sürekli bir yetkiye dönüştüğünü kabul etmenin mümkün olmadığı, bu nedenle dava konusu kararın yetki yönüyle hukuka aykırı olduğu vurgulandı.

Dava Açma Süresi Hesaplanırken Maddi Hatadan Kaynaklanan Tarihin Değil Doğru Tebliğ Tarihinin Esas Alınması Gerektiğine İlişkin Danıştay Kararı

Danıştay 10. Dairesi, idari işlemin tebliğine dair yaptığı değerlendirmesinde, dava dilekçesinde yanlış olarak yazılan tebliğ tarihinin maddi hatadan kaynaklandığını, dava açma süresi hesaplanırken maddi hatadan kaynaklanan tebliğ tarihinin değil, dava dilekçesinin giriş kısmında da ileri sürülen doğru tebliğ tarihinin esas alınması gerektiğini belirterek İdare Mahkemesi'nin davanın süre aşımı nedeniyle verdiği ret kararının kanun yararına bozulmasına karar verdi.^[14]

İdari Yargıda Açılması Gereken Davanın Adli Yargıda Açılması Halinde Görevsizlik Kararının Kesinleşmesinden İtibaren Süresi İçinde İdari Yargıda Dava Açılabileceğine İlişkin Danıştay Kararı

Danıştay 13. Dairesi, açık alkollü içki satış belgesinin süresinin dolmasına rağmen alkollü içki satışı yapmaya devam eden davacı işletmeye verilen idari para cezasının iptalinin istenildiği uyuşmazlıkta dava açma süresine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.^[15]

Yapılan değerlendirmede, 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesi gereği 4733 sayılı Kanuna göre verilen idari yaptırım kararlarına karşı on beş gün içinde İdare Mahkemesi'nde dava açılabileceği, 2577 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca idari işlemin iptali istemiyle idari yargıda dava açılmadan önce adli yargıda dava açılması halinde, adli yargı

merciinin görevsizlik kararının kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli idari yargı merciinde dava açılabilceğı, somut olayda ise idari yaptırım kararına ilişkin tutanakta kararın tebliğinden itibaren on beş gün içinde Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurunun öngöröldüğü ve davacının da tutanağı dikkate almak suretiyle süresinde Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurduğu, ancak Sulh Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kesinleşmesi üzerine süresinde İdare Mahkemesi'nde dava açıldığı vurgulanarak İdare Mahkemesi'nde açılan davanın idari yaptırım tutanağının tebliğ tarihi dikkate alınarak süre aşımı nedeniyle reddedilmesinin hukuka uygun olmadığı belirtildi.

Üç Farklı İşlem Aleyhine Açılan Davada Danıştay'ın İlk Derece Mahkemesi Olarak Görevli Olup Olmadığını Değerlendiren Kararı

Danıştay 13. Dairesi, ... A.Ş. tarafından esas sözleşmede yapılan değışiklikle kurucu intifa senetlerine getirilen sermaye kısıtı kararının onaylanmasına ilişkin Ticaret Bakanlığı ile Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından verilen uygun görüş/onayların yokluğunun tespit edilmesi veya iptali istemiyle açılan davada görevli mahkemenin hangisi olduğuna ilişkin meseleyi değerlendirdi.^[16]

Yapılan değerlendirmede, üç farklı işlem aleyhine açılan davanın 2575 sayılı Kanun'un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi öne sürölerek ilk derece mahkemesi sıfatı ile Danıştay'da açılması gerektiğini söylemenin, usûl ekonomisine ve dava açma şekline yönelik bir kurala mahkemelerin görevlerini değıştirecek bir işlev kazandırmak anlamına geldiğı, 2577 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birden çok işleme karşı aynı dilekçeyle dava açılabilmesi imkânını kural olarak aynı mahkemenin görev ve yetkisine giren işlemler açısından getirdiğı, 2575 sayılı Kanun'un 24. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinin ise birden çok idare mahkemesinin yetki alanına giren işlerde bazı şartlarla sınırlı bir görev ilkesini kabul ettiğı, ancak söz konusu şartların somut olay bakımından gerçekleşmediğı, davanın 2575 sayılı Kanun'da Danıştay'ın ilk derece olarak bakacağı diğer davalar kapsamına da girmediğı belirtilerek davanın görev yönünden reddine karar verildi.

Geçici Teminatın İrat Kaydedilmesi İşleminin İptali Nedeniyle Davacıya Ödenmesi Gereken Teminatın, İrat Kaydedilen Tarihten İtibaren İşleyecek Faiziyle Birlikte Davacıya Ödenmesi Gerektiğine ve Söz Konusu Zarar Üzerine Tekrar Faiz Hesaplanmasının Hukuka Uygun Olduğuna İlişkin Danıştay Kararı

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, davacı şirketin, bir özelleştirme ihalesi kapsamındaki sözleşmeleri belirtilen tarihe kadar imzalamaması nedeniyle davalı idarenin, geçici teminatın irat kaydedilmesine ilişkin işlemler tesis etmesi ve söz konusu işlemlerin yargı kararıyla iptal edilmesi üzerine teminat mektubu bedelinin irat kaydedildiği tarihten itibaren işleyecek olan yasal faiziyle birlikte ödenmesini istenmesine rağmen, davalı idarenin teminat mektubunu faizsiz ödemesi nedeniyle idare aleyhine başlatılan takibe itirazın iptali davasının kanun yolu incelemesinde Danıştay 13. Dairesinin değerlendirmelerini isabetli buldu.^[17]

Danıştay 13. Dairesi, idarenin kendi eylem ve/veya işlemlerinden doğan zararı tazmin etmesinin hukuk devleti ilkesinin gereği olduğunu, irat kaydına yönelik işlemlerin yargılama sürecinde hukuka aykırı olduğuna karar verildiğini, teminat mektubunun irat kaydedildiği tarihin başlangıç alınması ile davacıya teminat bedelinden mahrum kaldığı süre için 3095 sayılı Kanun uyarınca yasal faiz ödemesi yapılmasının gerektiğini, Anayasa Mahkemesi'nin faiz konusundaki kararlarında da fazla veya yersiz tahsil edilen vergilerin iadesinde, tahsilâtın yapıldığı tarih yerine başvuru tarihinden üç ay sonra başlamak üzere işleyecek faizin ödenmesine ilişkin kuralın mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna varıldığını, bulunan tazminat miktarının faiz niteliğinde olmayıp idarenin hukuka aykırı işleminden kaynaklanan bir zarar olduğu ve bu zarar üzerinde faiz hesaplaması yapılmasının faize faiz yürütülemeyeceği ilkesine aykırı olmadığını belirterek davanın kabulüne karar verdi.

Karara karşı yazılan karşı oylarda, faize faiz yürütülemeyeceği ilkesine vurgu yapılarak, faiz niteliğindeki söz konusu alacağa ilişkin olarak işletilecek faiz ile ilgili talep bakımından davanın kısmen reddedilmesi ve söz konusu işleme karşı geçici teminatın irat kaydedildiği tarihin değil Danıştay'ın yerleşik içtihatlarında da benimsendiği üzere iptal davasının açıldığı tarihin esas alınarak faiz hesaplaması yapılması gerektiği görüşleri ileri sürüldü.

İlçe Belediyesine Dönüşen Belediye'de Çalışan Personelin Hak ve Alacaklarının Muhatabının Hizmeti Devreden Belediye Olarak Kalacağına Dair Danıştay Kararı

Danıştay 8. Dairesi, belediyeler arasında devrolan personelin hak ve alacaklarının konu olduğu davada, 6360 sayılı kanun uyarınca ilçe Belediyesine dönüşen belediyede çalışan bir kısım personelin büyükşehir belediyesine nakli ile birlikte nakledilen personellerin geçmiş döneme ait maaş, sigorta, pirim ve aidat gibi alacaklarının

sorumlusunun devreden belediye mi yoksa devralan büyükşehir belediyesinin mi olduğu meselesini değerlendirdi.^[18] Mahkeme kararında; devralınan hizmete dair yatırım, işletme ve tesisten kaynaklanan borçların hizmeti devralan belediyeye ait olduğunu ancak personelin geçmiş döneme ait maaş, pirim ve aidat benzeri alacaklarının muhatabı olan idarenin salt devir gerekçe gösterilerek değişmesinin mümkün olmadığını içtihat etti.

Devlet İhale Kanunu Kapsamında “İstekliler” İfadesinin Anlamını ve Verilen Tekliflerin Rakam ile Yazılı Şekilleri Arasındaki Uyumsuzluğu Değerlendiren Danıştay Kararı

Danıştay 13. Dairesi, ihalenin iptali konulu bir davada davacının, katılmış olduğu ve artırım usulünün uygulandığı ihaleye verdiği teklifinin bedel kısmında rakam ve yazı ile belirtilen tekliflerin birbiri ile örtüşmemesi nedeniyle ihale dışı bırakılması ve akabinde ihalede tek isteklinin kalması nedeniyle ihale şeklinin pazarlık usulüne çevrilerek kalan tek istekli ile ihalenin sonuçlandırılması üzerinden değerlendirmeler yaptı.^[19] Her ne kadar ilk derece mahkemesi, iki isteklinin olduğu ihalede bir isteklinin, rakam ve yazı ile belirtilen teklifinin birbiri ile örtüşmemesi nedeniyle ihale dışı bırakılması sonrasında tek istekli ile -yeni bir ilan yapmaksızın- pazarlık usulüne geçilmesini hukuka uygun bulmayarak idari işlemin iptaline karar verdi ise de Danıştay bu yaklaşıma katılmadı. Danıştay, 2886 sayılı Kanun’un 40/3. Maddesinin lafzında yer alan “istekliler” ifadesinden sözlü ve yazılı tekliflerin alınması aşamasından en az iki kişinin teklifinin kabul edilebilir olmasının, aksi halde ikinci aşamaya geçilemeyeceğinin anlaşılmaması gerektiğini, Kanun’un tanımlar kısmında yapılan istekli tanımından ve Kanun’un amacından hareketle teklifi kabul edilebilir olmadığı için bir kısım isteklinin ihale dışı bırakılması neticesinde geriye yalnızca 1 isteklinin kalması durumunda da ikinci aşamaya geçilmesi gerektiğini belirtti. Danıştay değerlendirmesinde rekabetin sağlanması kadar ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarda ve zamanında karşılanması ilkesinin de göz önünde tutulması gerektiğini vurguladı. Son olarak Danıştay davacının teklifini net tutar + KDV şeklinde yazarken yazı ile KDV dahil kümülatif tutarı belirttiğinin açık olduğunu, bu sebeple rakam ve yazı ile verilen teklifler arasındaki uyumsuzluk sebebiyle davacının ihale dışı bırakılmasını da yerinde bulmadı.

Kaynakça

1. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2020/8844, T. 26.07.2022, RG 06.10.2022, s. 31975.
2. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2019/2549, T. 21.09.2022, RG 14.10.2022, s. 31983.
3. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2018/27032, T. 14.09.2022, RG. 11.10.2022, s. 31980.
4. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2019/39522, T. 28.06.2022, RG 19.08.2022, s. 31928.
5. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2017/22695, T. 14.04.2022, RG 04.08.2022, s. 31913.
6. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2019/28582, T. 25.05.2022, RG 11.08.2022, s. 31920.
7. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2018/33348, T. 12.01.2022, RG 02.04.2022, s. 31797.
8. Anayasa Mahkemesi, Başvuru No. 2019/11893, T. 02.03.2022, RG 17.05.2022, s. 31838.
9. Anayasa Mahkemesi, E. 2021/20, K. 2022/84, T. 30.06.2022, RG 06.09.2022, s. 31945.
10. Anayasa Mahkemesi, E. 2022/22, K. 2022/92, T. 20.07.2022, RG 02.08.2022, s. 31911.
11. Anayasa Mahkemesi, E. 2019/96, K. 2022/17, T. 24.02.2022, RG 26.05.2022, s. 31847.
12. Danıştay 8. Dairesi, E. 2021/3539, K. 2022/3493, T. 26.08.2022.
13. Danıştay 13. Dairesi, E. 2021/4016, K. 2022/2638, T. 14.06.2022.
14. Danıştay 10. Dairesi, E. 2018/5076, K. 2022/968, T. 23.02.2022.
15. Danıştay 13. Dairesi, E. 2022/16, K. 2022/276, T. 07.02.2022.
16. Danıştay 13. Dairesi, E. 2022/530, K. 2022/396, T. 14.02.2022.
17. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E. 2021/2486, K. 2022/135, T. 24.01.2022.
18. Danıştay 8. Dairesi, E. 2021/4815, K. 2022/1143, T. 24.02.2022.
19. Danıştay 13. Dairesi, E. 2021/5108, K. 2021/186, T. 25.01.2022.

İlgili Kişiler

Alper Uzun
Ortak ve Arabulucu

alperuzun@erdem-erdem.av.tr

Duygu Öner Ayçiçek
Kıdemli Avukat

duyguoner@erdem-erdem.av.tr

ISTANBUL

Ferko Signature, Büyükdere Caddesi, No.175,
Kat. 3, 34394 Esentepe - Şişli, İstanbul

+90 212 291 73 83
+90 212 291 73 82

istanbul@erdem-erdem.av.tr

İZMİR

1476 Sokak, No. 2, D. 27, Aksoy Plaza,
Alsancak, İzmir

+90 232 464 66 76
+90 232 466 01 21

izmir@erdem-erdem.com

www.erdem-erdem.av.tr